

DE 20 MEEST GESTELDE VRAGEN OVER KINDERMISHANDELING

1. Wat is nu precies kindermishandeling?

Onder kindermishandeling wordt verstaan:

Elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige, in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs. (Wet op de jeugdzorg, 2005)

2. Welke vormen van kindermishandeling bestaan er?

Er worden 5 vormen van mishandeling onderscheiden:

Lichamelijke mishandeling

Ouders/verzorgers verwonden het kind of staan toe dat het kind verwond wordt. (anders dan ten gevolge van een ongeluk.)

Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- slaan, stompen, schoppen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiftigen, verstikken.
- Meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje.
De Nederlandse overheid heeft alle vormen van meisjesbesnijdenis strafrechtelijk verboden.
- Shaken Baby Syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby.
- Syndroom van Münchhausen bij Proxy: een volwassene die bij een kind ziekteverschijnselen nabootst, verergert, veroorzaakt en/of verzint.

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.

Ouders/ verzorgers zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften.

Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:

- Niet zorgen voor voldoende of geschikt eten geven
- Niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding
- Niet zorgen voor geschikt onderdak
- Niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg
- Niet zorgen voor voldoende hygiëne
- Niet zorgen voor voldoende toezicht

Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele- en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind.

Voorbeelden van psychische mishandeling zijn:

- Het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren;
- het kind tot zondebok maken;
- het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid;
- eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen;
- het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag;
- het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle.
- Het kind is getuige van het geweld in het gezin

Psychische verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.

Voorbeelden van psychische verwaarlozing zijn:

- Niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact
- Niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie.
- Niet zorgen voor regelmatige schoolgang

Seksueel misbruik

Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/ verzorger, en/of uit geldelijk gewin.

Voorbeelden van seksueel misbruik zijn:

- Pornografisch materiaal laten zien
- Penetratie door vingers, voorwerpen of penis
- Aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaats vindt
- Aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaats vindt (ongepast kussen, strelen van borsten)

Het kind niet beschermen tegen de mishandeling van de andere ouder, is ook mishandelen.

Vaak komen de verschillende vormen tegelijkertijd voor. Bij iedere vorm van mishandeling is er ook sprake van psychische mishandeling.

Kindermishandeling komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle leeftijdscategorieën.

3. Wat zijn de oorzaken van het ontstaan van kindermishandeling?

Het risico op kindermishandeling wordt

- 7 x vergroot in gezinnen met (zeer) laag opgeleide ouders
- 5 x vergroot bij werkloosheid van beide ouders
- 3,5 x vergroot in gezinnen met een allochtone achtergrond*
- 2 x vergroot bij grote gezinnen (meer dan drie kinderen)
- 2 maal vergroot bij alleenstaand ouderschap

* Dit verhoogde risico valt grotendeels weg wanneer het opleidingsniveau wordt meegeteld.

4. Wat zijn de gevolgen van kindermishandeling?

De gevolgen van kindermishandeling zijn velerlei. Een slachtoffer kan deze zijn hele leven met zich meedragen, maar dat hoeft zeker niet. In het algemeen kunnen gevolgen van kindermishandeling (lichamelijk, psychisch of seksueel) zijn:

- het zelfvertrouwen van het kind en het gevoel van eigenwaarde wordt ondermijnd;
- het kind ontwikkelt wantrouwen naar andere mensen en is daardoor ook niet in staat om goede, bevredigende relaties met anderen aan te gaan of vast te houden;
- specifiek voor lichamelijke mishandeling m.n. bij heel jonge kinderen is, dat dit tot blijvend lichamelijk letsel kan leiden: doofheid, blindheid, invaliditeit;
- het kind heeft een ontwikkelingsachterstand, zoals groeistoornissen of vertraagde taalontwikkeling
- het kind overlijdt aan de gevolgen van de mishandeling

- seksueel misbruikte kinderen kunnen op latere leeftijd problemen krijgen bij hun beleving van seksualiteit.

5. Hoe vaak komt kindermishandeling voor?

In Nederland zijn er jaar ruim 100.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling.

Dat zijn 30 gevallen van kindermishandeling op iedere 1000 kinderen.

Per jaar overlijden 50 tot 80 kinderen aan de gevolgen van kindermishandeling.

De meerderheid van de gevallen betreft verwaarlozing, lichamelijke en emotionele verwaarlozing en verwaarlozing van onderwijs. Lichamelijke mishandeling komt in 19.000 gevallen voor, seksuele mishandeling komt in 4.700 van de gevallen voor. Vaak komen meerdere vormen van mishandeling en verwaarlozing bij een kind voor.

6. Op welke leeftijd komt kindermishandeling vooral voor?

Kinderen van alle leeftijden zijn slachtoffer van kindermishandeling.

Maar er wordt over kinderen van 0-4 jaar minder gebeld met het AMK dan over kinderen van 4-12 jaar. Baby's en jonge kinderen zijn wel een risicogroep. Kinderen in de lagere schoolleeftijd worden door heel veel verschillende mensen worden gezien: de leerkracht, de burens, de jeugdarts. Hierdoor kan sneller gesignaleerd worden dat het niet goed gaat met een kind. Bij kinderen van 0-4 jaar kan het zijn dat ze door bijna niemand anders gezien worden dan door hun ouders. Het is niet verplicht om naar het consultatiebureau of naar een peuterspeelzaal te gaan.

7. Komt kindermishandeling in alle bevolkingslagen voor?

Ja, kindermishandeling komt overal voor. Zowel in de stad als op het platteland; in gezinnen met allerlei verschillende culturele achtergronden; in zowel rijke als arme gezinnen.

Maar in gezinnen waar meerdere risicofactoren en andere problemen zijn kan kindermishandeling eerder gebeuren dan in gezinnen met weinig risicofactoren en andere problemen.

8. Hoe kun je aan een kind merken dat het mishandeld wordt?

Er zijn tientallen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling, maar het voorkomen van één of enkele van die signalen hoeft zeker niet altijd kindermishandeling in te houden. In veel gevallen kan gezegd worden dat hoe meer signalen worden gezien, hoe ernstiger de situatie is.

Enkele gedragssignalen bij kinderen zijn:

- * agressief gedrag
- * zich terugtrekken
- * concentratiestoornissen
- * seksueel uitdagend gedrag (kan wijzen op seksueel misbruik)
- * angst voor (bepaalde) volwassenen

Men zou kunnen zeggen dat een plotselinge gedragsverandering bij een kind een goede reden is om het extra in de gaten te houden.

Enkele signalen bij de ouders zijn:

- * vreemde verklaring geven voor lichamelijk letsel
- * regelmatig met het kind bij huisarts en/of ziekenhuis op de stoep staan
- * ouders tonen geen belangstelling voor prestaties van het kind
- * kinderen regelmatig thuishouden van school of peuterspeelzaal.

9. Wat kun je zelf doen als je denkt dat een kind mishandeld wordt?

Als je een vermoeden hebt van kindermishandeling dan kun je het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) bellen. Zij kunnen in gesprek met jou nagaan waarom je je zorgen maakt en waarom je denkt aan kindermishandeling.

10. Wat doet het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling?

Als je zorgen hebt over een kind of je vermoedt dat een kind in jouw omgeving mishandeld wordt, is het mogelijk deze zorgen met een deskundige te bespreken. Je kunt dan het AMK om advies vragen.

Je kunt bijvoorbeeld met het AMK overleggen:

- hoe ernstig de problemen zijn die je vermoedt
- hoe je eventueel zorgen met de ouders kunt bespreken
- welke steun jij het kind of gezin kunt bieden

Voor een adviesgesprek hoeft je de naam van het kind en het gezin niet te noemen. Als je dat wilt kun je ook jouw eigen naam en relatie met het gezin achterwege laten. Na een adviesgesprek onderneemt het AMK geen actie in de richting van het kind of het gezin. Het AMK legt ook geen dossier aan over het gezin.

Vind je dat een advies niet voldoende is en dat het AMK in actie moet komen, dan kun je een melding doen. Want iedereen die vermoedt dat een kind mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt, heeft het recht om zijn vermoedens bij het AMK te melden. Dat geldt voor iedereen.

11. Wat gebeurt er als het duidelijk is dat een kind mishandeld wordt?

In eerste instantie zal men proberen samen met de ouders uit te vinden wat er precies aan de hand is. Vervolgens zal d.m.v. diverse vormen van hulp geprobeerd worden de problemen zodanig te verminderen, dat de kans op herhaling zo klein mogelijk wordt. Hoe de hulpverlenende instantie(s) hierbij te werk gaat/gaan, hangt af van factoren als de mate waarin ouders medewerking verlenen, de aard en de ernst van de mishandeling, de leeftijd van het kind e.d. (zie ook vraag 12 en 19).

Wanneer vrijwillige hulpverlening niet lukt, of ouders weigeren mee te werken, dan kan de Raad voor de Kinderbescherming worden in geschakeld. De Raad kan aan de rechter een onder toezichtstelling vragen. Dan is er sprake van een gedwongen hulpverlening.

12. Hoe ziet de hulpverlening aan het kind en gezin eruit?

Dat hangt af van de problematiek waarmee het betrokken gezin kampt. De hulp kan bestaan uit praktische zaken als het verkleinen van het isolement waarin het gezin verkeert, bemiddeling bij het vinden van werk, zorgen voor redelijke behuizing e.d. Daarna kan begonnen worden met hulp aan ouders en/of kind(eren). Dit kan bijv. gebeuren in de vorm van therapie, met het doel persoonlijke- of opvoedingsproblemen op te lossen.

13. Gaat een kind wel eens zelf op zoek naar hulp?

Heel weinig. Uit gegevens van AMK blijkt dat 1% van de binnengekomen meldingen afkomstig was van kinderen zelf. Uit angst, schaamte, onwetendheid of loyaliteit t.o.v. hun ouders houden kinderen vaak hun mond dicht. Als kinderen wat ouder zijn gaan ze wel vaker bellen naar de Kindertelefoon of zoeken andere vormen van hulp.

14. Waarom durven veel mensen niets te doen als ze weten dat een kind mishandeld wordt?

Daar zijn verschillende redenen voor:

- ze vinden dat je je niet bemoeit met de opvoeding van anderen
- ze zijn bang om ouders vals te beschuldigen
- ze zijn bang voor ruzie
- ze weten niet wat ze kunnen doen
- ze durven er niets van te zeggen omdat ze denken dat het in die cultuur van de ouders hoort. Bijvoorbeeld dat je je kind slaat met een riem als het niet luistert

Toch zijn er steeds meer mensen die wel iets doen als zij kindermishandeling vermoeden. Zij nemen contact op met het AMK.

15. Hoe komt het dat het aantal meldingen over kindermishandeling stijgt?

Vroeger was kindermishandeling een taboe waarover men niet sprak. Dit taboe wordt steeds meer doorbroken. Men weet er meer van en mensen beseffen meer dan vroeger dat het hun plicht is er iets aan te doen. Ook beroepskrachten en studenten krijgen steeds meer les in het signaleren van kindermishandeling. Organisaties hebben steeds in hun beleid staan wat voor stappen er ondernomen kunnen worden indien er een vermoeden van kindermishandeling is.

Het aantal meldingen bij het AMK is de laatste jaren dan ook steeds gestegen.

16. Wanneer is iets mishandelen en wanneer pedagogisch straffen?

Binnen veel opvoedingssituaties valt wel eens een klap of een hard woord. Dit is pedagogisch gezien niet de juiste aanpak. Maar er is pas sprake van kindermishandeling als dat slaan een regelmatig karakter krijgt en het niet meer in verhouding staat tot het gedrag van het kind. Het straffen schiet dan zijn doel voorbij en het wordt 'klein houden' i.p.v. 'grootbrengen'.

17. Kan je kindermishandeling helpen voorkomen?

Kindermishandeling kan op verschillende manieren voorkomen worden. Dit kan als:

- iedereen weet wat je kunt doen wanneer je een vermoeden hebt dat een kind wordt mishandeld
- werkers met ouders en/of kinderen weten waar ze op moeten letten om zo vroeg mogelijk te merken dat ouders de opvoeding niet aan kunnen. Dan kan er zo vroeg mogelijk hulp worden geboden
- instellingen die met ouders en/of kinderen werken afspraken hebben over wat een ieder moet doen als ze een vermoeden van kindermishandeling hebben
- gemeenten en overheid er voor zorgen dat er instellingen zijn waar ouders makkelijk en gratis naar toe kunnen als ze vragen hebben over de opvoeding van hun kinderen. Bijvoorbeeld opvoedburo's
- kinderen en jongeren kunnen als ze goed geïnformeerd zijn over wat kindermishandeling is zelf misschien sneller iemand in vertrouwen nemen

18. Staan er regels in de wet m.b.t. kindermishandeling?

Kindermishandeling is strafbaar volgens het Wetboek van Strafrecht.

Het Burgerlijk Wetboek kent een aantal mogelijkheden (maatregelen van Kinderbescherming) om het gezag van ouders over het kind (tijdelijk) te beperken of hen ervan te ontheffen.

De rechten van kinderen op liefde, zorg, veiligheid en bescherming zijn vastgelegd in het internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (artikel 19).

19. Wat gebeurt er met ouders waarvan bekend is dat zij hun kind(eren) mishandelen?

In eerste instantie zal men proberen deze ouders zo te helpen dat ze hun kind (weer) goed kunnen opvoeden. Als dit mislukt zijn er andere mogelijkheden:

* de ouders worden onder toezicht gesteld. Er komt een gezinsvoogd die de ouders adviseert bij de opvoeding. De ouders moeten zijn aanwijzingen opvolgen.

* bij ernstige gevallen kan de rechter beslissen de ouders uit de ouderlijke macht te ontheffen of te ontzetten. Ze hebben dan geen zeggenschap meer over hun kind.

De Raad voor de Kinderbescherming is de instantie die hierbij betrokken is. Na melding stelt de Raad, indien nodig, een onderzoek in. Dit gebeurt in principe nooit buiten de ouders om. Om die reden is het voor de Raad niet mogelijk om op basis van een anonieme melding stappen te ondernemen.

20. Waarom durven veel mensen niets te doen als ze weten dat er een kind mishandeld wordt?

Hoewel de situatie in dit opzicht verbetert, hebben veel mensen er moeite mee zich te mengen in iets wat ze zien als privé-zaken van een ander. De verschillende opvattingen over opvoeding spelen een rol. Men durft het niet aan iemand kritisch op zijn wijze van opvoeden aan te spreken. Daarnaast kan angst voor een conflict met de betreffende buur, collega of familielid meespelen. Ook weten niet alle mensen waar ze met zo'n geval naar toe kunnen. Toch zijn er steeds meer mensen die wel in actie komen wanneer zij kindermishandeling vermoeden.

Wanneer je je zorgen maakt over een kind en je denkt daarbij aan kindermishandeling, dan kun je bellen met het AMK voor een advies of het doen van een melding. Vanuit heel Nederland is dat hetzelfde nummer. Je wordt automatisch doorgeschakeld naar de regio waar vanuit je belt:

0900 1231230 (€ 0,06 per minuut)

Verdere informatie:

www.kindermishandeling.info

*Naar de folder 'De 20 meest gestelde vragen over kindermishandeling'
Infocentrum Kindermishandeling
NIZW/Voorkoming van Kindermishandeling*